

SOVAK
ROČNÍK 29 • ČÍSLO 9 • 2020

OBSAH

Jiří Hruška VAK Beroun – bilance a plány. Rozhovor s ředitelem VAK Beroun Mgr. Jiřím Paulem, MBA	1
Jiří Novák, Petra Opeřtlová Ochranná pásma vodních zdrojů z pohledu právního i praktického	4
Jiří Sedláček Kybernetická bezpečnost	11
Miroslav Dundálek Stavba ČOV Přerov – kalová koncovka byla slavnostně zahájena	12
Víte, co se děje ve vaší vodárenské síti?	13
Michal Žoužela, Markéta Škrancová, Jiří Ježek Stanovení množství odlehčovaných odpadních vod do řeky Svratky využitím přelivů stavidlové komory na přítoku do ČOV Brno-Modřice	14
Poklopy a mříže SAINT-GOBAIN PAM	22
SMART Metering voda	23
Z regionů	24
Tamara Pacholská, Pavla Šmejkalová, Zuzana Nováková Odstraňování pesticidních látek z pitné vody pomocí pokročilých oxidačních procesů	26
Jiří Skalický Odborné vzdělávání na vodohospodářské škole ve Vysokém Mýtě	31

Vodajem Loděnice

VAK Beroun – bilance a plány

Jiří Hruška

Společnost Vodovody a kanalizace Beroun, a. s., (VAK Beroun) je smíšenou vodárenskou společností. V regionu Prahy-západ, Berounska a Hořovicka vlastní a provozuje majetek v hodnotě přesahující 1,5 miliardy korun. Zároveň provozuje majetek dalších 40 vlastníků – obcí. Pitnou vodou zásobuje téměř 100 tisíc obyvatel a přes 80 tisíc obyvatel využívá její služby odvádění odpadních vod. Co má společnost za 25 let své existence za sebou a jaké jsou plány do budoucna odpovídá její ředitel Mgr. Jiří Paul, MBA.

Můžete stručně popsat historii VAK Beroun?

Uplynulých 25 let jsme měli asi podobných jako většina vodárenských společností, které vznikly privatizací. Ve stručnosti to lze popsat jako období velkých změn, následované obdobím stabilizace, rozvoje a růstu společnosti, až do současných několika let systematické práce na modernizaci a zlepšování všech procesů ve firmě.

Jaké byly začátky?

První roky fungování společnosti byly poznamenány dramatickým poklesem prodeje vody a nárůstem cen. Vstup tehdejšího majoritního vlastníka (Anglian Water) do společnosti vlastněné do té doby převážně obcemi znamenal zejména provedení nezbytné reorganizace a soustředění se na stabilizaci hospodaření. Počet zaměstnanců klesl o celou jednu třetinu, bylo potřeba seškrtnat náklady. Z dnešního pohledu vidíme, že rychlé provedení těchto nepříjemných kroků bylo tou nejlepší kúrou, kterou společnost mohla v té době projít. Dnes prakticky se stejným počtem zaměstnanců obsluhujeme dvojnásobek vodohospodářského majetku, ať už to vyjádříme v počtu zásobovaných obyvatel, délce vodovodů a kanalizací, nebo počtu objektů.

Mgr. Jiří Paul, MBA

Podstatným krokem bylo rozhodnutí začít nabízet služby i jiným

vlastníkům vodovodů a kanalizací. To umožnilo další rozvoj firmy i její odborný růst. Také to znamenalo důležitou lekcí pro naše uvažování a vztah k zákazníkům. Jako jedno z největších nebezpečí u smíšených společností totiž vidím pohodlnost a zlenivění nedostatkem konkurenčního porovnávání. To může v krajním případě vyústit až do poškození vztahů se zákazníky a zhoršení úrovně služeb.

Jaký je nyní poměr provozování vašeho a cizího majetku?

Z pohledu obratu téměř tři čtvrtiny připadají na náš majetek. Ten máme ve 46 obcích, kde z tohoto důvodu uplatňujeme regionální cenu vodného a stočného. Zbýlá čtvrtina obratu je realizována v dalších 40 obcích. Aby to ale ne-

bylo tak jednoduché, dohromady máme přes 80 smluv, protože v některých obcích část majetku vlastníme a část jenom provozujeme. Většinou vlastníme vodovod, kanalizaci obec postavila v rámci dotace. Takže si „užíváme“ s více než 25 koncesními smlouvami, zpravidla na majetcích pro méně než 1 000 obyvatel.

Je provozování cizího majetku jiné než toho vlastního?

Je a není. Myslíme si, že jako vlastníci majetku máme zkušenosti, které mohou našim partnerům hodně pomoci. Narážíme ale na to, že v malých obcích se samostatnou kalkulací nemůžeme poskytovat servis, na který jsme zvyklí z našich vlastních provozů. Rozhodovací procesy jsou na obcích logicky mnohem pomalejší, ochota investovat nebo navyšovat kalkulaci také není. Tam, kde je to možné, nabízíme vstup do regionální ceny a převedení majetku na naši společnost. Rada obcí této nabídce využívá a myslím, že po první větší investici do nově pořízených majetků, například čistíren odpadních vod, o to bude ještě větší zájem.

Osobně v rozšiřování vlastnických celků nebo účtování v regionální nebo, chcete-li, solidární ceně vidím budoucnost přežití

ČOV Beroun – zrekonstruovaná část čerpací stanice a mechanického předčištění

malých vodohospodářských celků. Ministerstvo zemědělství ve zprávách z benchmarkingu vodovodů a kanalizací opakovaně upozorňuje na to, že obrovská část vlastníků vodohospodářského majetku nedává na obnovu dostatek prostředků. Snad bude dalším krokem státu hledání vhodných podpůrných prostředků, jak iniciovat sdružování vlastníků a snižování stále se prohlubující atomizace oboru.

Jak je na tom VAK Beroun s obnovou majetku a prostředky na jeho pořízení?

Zlomovým byl pro nás rok 2008. Do té doby jsme investovali do úrovně účetních odpisů, což samozřejmě nemohlo stačit, uvážíme-li, že jsme majetek při vzniku společnosti zařazovali v pořizovacích cenách 50. až 80. let. Proto byl zbytek nutných zásahů na sítích prováděn formou oprav. Byl to začarovaný kruh, ze kterého bychom jen těžko vystupovali postupnými kroky. Změna strategie investování, kdy jsme začali na investice využívat podstatnou část zisku a v prvních letech i výhodné úvěry, se během pár let ukázala i jako vhodný nástroj ke stabilizaci ceny vody bez dramatických cenových skoků. Z dřívějších zhruba 20 milionů korun na investice jsme nyní na 85 až 90 milionech ročně. Zároveň se můžeme pochlubit tím, že jsme se po uplynu-

lých zhruba deseti letech dostali na úroveň trvalé udržitelnosti a samofinancování obnovy majetku z vodného a stočného. A to bez dotací, protože s majetkovou účastí soukromého subjektu nesplňujeme podmínky získání veřejných prostředků.

Vaše majetková struktura je tedy pro vás nevýhodou?

To, že nemůžeme čerpat dotace nás a naše zákazníky na jednu stranu poškozují, protože i velké intenzifikace čistíren odpadních vod jsme museli a nadále musíme hradit z vlastních prostředků. Na druhou stranu nejsme závislí na podmínkách, které si určuje poskytovatel dotace a můžeme provádět intenzifikace postupně, a tedy v čase, který sami určíme jako nejvhodnější. A troufám si říct, že tím i mnohem efektivněji a racionálněji investujeme.

Můžete upřesnit, jak velkou část zisku investujete do obnovy? Panuje v tomto ohledu mezi vašimi akcionáři shoda?

Čas od času se potkáváme s dokola omílanou nepravdou o vyvádění peněz za českou vodu mimo republiku. Není se čemu divit, když toto tvrzení slyšíme i od některých politiků a objevuje se v celostátních médiích. My za sebe místo odpovědi můžeme nechat hovořit naše hospodářské výsledky: dvě třetiny zisku zůstávají ve společnosti na investice do obnovy. Náš majoritní vlastník ENERGIE AG BOHEMIA drží necelých 60 % akcií. Musím s potěšením říct, že se nechová jako subjekt, který může všechny přehlasovat a spolupráce mezi největšími akcionáři je výborná. Již první strategický partner Anglian Water na samotném počátku fungování uzavřel s pěti měsíty – akcionáři dohodu o spolupráci, kterou současný majoritní akcionář převzal. Dohromady má těchto 6 akcionářů přes 85 % akcií a ve všech zásadních věcech fungování společnosti jednají ve shodě. Přítomnost soukromého subjektu, který navíc podniká ve stejném či podobném oboru, přináší řadu obchodních výhod a možností. Pro nás to také znamená vyvážený poměr mezi byznysem a komunální politikou. Starostové mají jistotu, že firma je vedena jako běžná obchodní společnost a my v nich máme velkou oporu při prosazování našich dlouhodobých strategií. Pokud to shrnu, asi největší obtíže pro nás znamená to, že část našich akcií byla zařazena do kupónové privatizace a nyní máme zhruba 460 akcionářů, z nichž 440 nejmenších drží dohromady 2 % akcií.

Jaká jsou momentálně hlavní témata ve VAK Beroun? Jaké nejzajímavější projekty připravujete nebo řešíte?

Zajímavých projektů řešíme hned několik, nebude lehké vybrat pouze některé. Zmíním ty, které mají potenciál významně posunout firmu dopředu.

V příštím roce dokončíme instalaci chytrých vodoměrů na všech 18 tisících odběrných místech na našich vodovodech. Umožnilo nám to úpravu obchodních podmínek a zavedení hodinových a denních maximálních odběrů jako ochrany před překotným napouštěním bazénů. Letošní rok byl z tohoto pohledu nejkřídlejší za několik let zpět. Zatím vodoměry odečítáme systémem drive-by, tedy pomalu projíždějícím autem. Chtěli bychom jít ještě o krok dál a všechny vodoměry stáhnout do sítě a využít je ke každodennímu porovnání nátoků a spotřeb

do 150 měřených úseků. Slibujeme si od toho totální změnu v řešení ztrát vody. V pilotním projektu máme nasazeno již několik stovek vodoměrů a jsme před rozhodnutím o rozšíření na celý systém.

Příští rok dokončíme investici do zrušení čistírny odpadních vod v Komárově. Tuto třítisícovou čistírnu jsme se rozhodli místo rekonstrukce změnit na přečerpávací stanici a odpadní vody převést do města Hořovice. Je to první ze tří podobných projektů, které máme v plánu. Dalším je ČOV Podluhy a tím největším zrušení ČOV pro město Zdice, kterou chceme přepojit do systému Králův Dvůr-Beroun.

Náš region je z 80 % závislý na dodávce vody z Prahy. S tím souvisí hned dva významné projekty. Prvním je postupná rekonstrukce čtyřicetkilometrového ocelového přivaděče ze 70. let, který vede z Prahy až do Hořovic. Na tuto akci máme v příštích deseti letech naplánováno vynaložit přes 125 milionů korun.

Druhým projektem je posílení zdrojů pitné vody. Neutuchající rozvoj regionu vedl v loňském roce k zastavení vydávání povolení k rozšiřování vodovodů. Všechny rozvojové projekty od té doby padají do zásobníku a čekají na vyřešení. Velmi slibně se vyvíjí jednání s Prahou o výstavbě nového vodojemu, který by byl určen pro zásobování Berounska a Kladenska. Komplikace s výkupem pozemků zatím oddalují realizaci, takže budeme nuceni paralelně rozjet některé menší projekty, protože v zásobníku jsou k dnešnímu dni žádosti o zajištění zásobování pro další 3 000 obyvatel a tlak na výstavbu a poptávka po bydlení v regionu neslábne.

A od nového roku 2021 přejdeme na dvousložkovou cenu vody. Ze zákona jsme kvůli akcionářské struktuře museli získat souhlas zastupitelstev všech 46 obcí, kde bude uplatňována. To je nařízení, jehož smysl nechápu. Ale tato povinnost nás přiměla k tomu, abychom pro zastupitele zmiňovaných obcí připravili souhrn informací a argumentů, které se nám budou hodit ve vysvětlující kampani pro obyvatele – odběratele.

VAK Beroun má za sebou 25 let existence. Jak myslíte, že společnost bude vypadat za další čtvrtstoletí?

Předně doufám, že naplní svoji současnou vizi. Bude profesionální a stabilní firmou, dobrým zaměstnavatelem a poskytovatelem špičkových služeb, se kterými budou zákazníci spokojeni. Ale každodenní starost o vodu zůstane. Stejně jako část práce, která nepůjde udělat jinak než rukama šikovných za-

Nové zákaznické centrum v sídle společnosti

městnanců. Jistě přibude činností, které zastane umělá inteligence nebo automat, takže i vzdělanost našich lidí se bude muset zvýšit. Budeme se možná starat o dešťovou a recyklovanou vodu ve větších budovách a nově budovaných bytových komplexech. Dodávka vody (starost o ni) bude chápána více jako služba, a ne jako komodita, za kterou se platí stejně jako za benzin na čerpací stanici. A jsem přesvědčen, že i za dalších 25 let bude mít VAK Beroun své pevné místo jak v oboru, tak i v každodenním životě regionu.

*Mgr. Jiří Hruška
šéfredaktor časopisu Sovak*